KANCELARIA PIERWSZA PRAWNA
A. GORUK–GÓRSKI I WSPÓLNICY Sp. k.
ul. Niemcewicza 17
02–306 Warszawa
tel 592 94 54
fax 592 94 53
e:mail lawoffice@poczta.fm
www.pierwszaprawna.pl

Warszawa, 15-06-2007r.

Trybunał Konstytucyjny Rzeczypospolitej Polskiej
Aleja Szucha 12 A
00-918 Warszawa

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY
KANCELARIA
wpł. dnia 20. CZE. 2007
L. dz. 1860 L. zał. .....

Wartość przedmiotu zaskarżenia:

Skarżący: Z. K.

reprezentowany przez
radcę prawnego
Aldonę Marię Kaczyńską
Kancelaria Pierwsza Prawna A.Goruk-Górski i Wspólnicy Sp.k.
ul.Niemcewicza 17
02-306 Warszawa

SKARGA KONSTYTUCYJNA

W imieniu Z K. - pełnomocnictwo procesowe w załączeniu:

Wnoszę o stwierdzenie niezgodności art.394/1 § 2 ustawy z dnia 17-11-1964 z późn. zm. kodeks postępowania cywilnego

1. z art. 77 ust.2 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP,
2. z art. 78 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP,
3. z art. 78 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP,
4. z art. 45 ust.1 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP,

w zakresie w jakim:

a/ pozbawiają stronę prawa do sądu, niwecząc prawo Skarżącego do wniesienia zażalenia na kończące postępowanie w sprawie postanowienie sądu II instancji o odrzuceniu apelacji wydane w oparciu o art.370/1 kpc z uwagi na niespełnienie wymogów z art.398/2 kpc do wniesienia skargi kasacyjnej,

b/ pozbawiają skarżącego prawa do rozstrzygnięcia jego sprawy wyrokiem,

b/ różnicują prawo stron do wniesienia zażalenia na postanowienie o odrzuceniu apelacji w ten sposób, że w przeciwieństwie do prawa strony do wniesienia w trybie art.394 § 1 kpc zażalenia na postanowienie o odrzuceniu apelacji wydanego przez sąd I instancji na podstawie art.370 kpc, pozbawiają stronę wniesienia zażalenia na postanowienie o odrzuceniu apelacji wydanego przez sąd II instancji na podstawie art.370/1 kpc każdorazowo, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż 50.000 zł, a w sprawach gospodarczych niższa niż 75.000 zł.

Zaskarżona regulacja jest niezgodna z Konstytucją, bowiem:

- zastosowanie przez sąd II instancji przepisu art.370/1 w zw. z art.373 kpc pozbawia stronę do wniesienia zażalenia na to postanowienie kończące postępowanie w sprawie, które to zażalenie na postanowienie kończące postępowania w sprawie przysługiwałoby stronie na podstawie art.394 § 1 kpc w każdym przypadku odrzucenia tożsamej apelacji przez sąd I instancji; niezależnie od wskazanego w apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia,

- uzależnia na mocy artr.394/1 § 2 prawo do wniesienia zwyczajnego środka zaskarżenia jakim jest zażalenie na postanowienie sądu II instancji o odrzuceniu apelacji; od wartości przedmiotu zaskarżenia, pozbawiając stronę prawa do wniesienia zażalenia każdorazowo, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż 50.000 zł, a w sprawach gospodarczych niższa niż 75.000 zł,

- uzależnia prawo wniesienia zwyczajnego środka zaskarżenia jakim jest zażalenie od spełnienia warunków ustawowych z art.398/2 kpc, przewidzianych dla nadzwyczajnego środka zaskarżenia jakim jest skarga kasacyjna,

ograniczając tym samym korzystanie skarżącego z jego konstytucyjnych praw do zaskarżania orzeczeń i zakończenia jego sprawy wyrokiem, mimo braku spełnienia przesłanek wskazanych w art.31 ust.3 Konstytucji RP.

Uzasadnienie.

Stan faktyczny sprawy przedstawia się następująco:

Pozwem o zapłatę w postępowaniu upominawczym z -03-2005r. Skarżący Z K wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanej E D kwotę zł z odsetkami ustawowymi o kosztami postępowania. Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z -04-2005r. Sąd Rejonowy w P w sprawie sygn. akt uwzględnił powództwo w całości. Od w/w nakazu zapłaty pozwana

wniosła sprzeciw, zaskarżając orzeczenie w całości. Postanowieniem z 10-2005r. Sąd Rejonowy w P zwolnił powoda od wpisu sądowego, które to postanowienie zostało wskutek zażalenia powoda zmienione przez Sąd Okręgowy w Warszawie (sygn.akt) poprzez zwolnienie powoda od ponoszenia kosztów wpisu uzupełniającego. W -04-2006r. Przewodnicząca zamknęła rozprawę sygn. akt i odroczyła publikację orzeczenia do -05-2006r., zakreślając jednocześnie pełnomocnikowi pozwanej 7-dniowy termin na złożenie załącznika do protokołu rozprawy pod rygorem pominięcia (k.79-81 akt sprawy).

Wyrokiem z -05-2006r. Sąd Rejonowy w P oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Od w/w wyroku powód – Skarżący, reprezentowany przez radcę prawnego, wniósł apelację, zaskarżając wyrok sądu I instancji w całości, wnosząc jednocześnie o zwolnienie od kosztów postępowania apelacyjnego w całości. Postanowieniem z -08-2006r. Sąd Rejonowy w P zwolnił powoda w całości od kosztów sądowych w postępowaniu apelacyjnym. Apelacja zawierała między innymi zarzut nieważności postępowania z art.379 pkt 5 kpc dotyczący pozbawienia powoda możności obrony swoich praw poprzez uniemożliwienie powodowi przez sąd I instancji zajęcia stanowiska odnośnie twierdzeń pozwanej zawartych w załączniku pozwanej do rozprawy złożonego w wyznaczonym przez sąd terminie, upływającym po zamknięciu rozprawy wbrew dyspozycji art.224 § 2 w związku z art.161 kpc.

Na rozprawie w -11-2006r. Sąd Okręgowy w Warszawie Postanowieniem z -11-2006r. w sprawie sygn. akt odrzucił apelację powoda od Wyroku Sądu Rejonowego w P z -05-2006r. Odpis w/w postanowienia sądu II instancji odrzucającego apelację Skarżący otrzymał w dniu 6-02-2007r. Odrzucenie apelacji powoda orzeczone na podstawie art.370/1 kpc nie było poprzedzone wydaniem przez sąd I instancji postanowienia o odrzuceniu apelacji.

W -11-2006r. powód wniósł do Sądu Najwyższego w Warszawie za pośrednictwem Sądu Okręgowego w Warszawie zażalenie na Postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z -11-2006r., które zostało odrzucone na posiedzeniu niejawnym Postanowieniem Sadu Okręgowego w Warszawie z -02-2007r. Prawomocne orzeczenie Sądu Okręgowego zostało doręczone skarżącemu dnia 20-03-2007r.

Jak wynika z uzasadnienia Postanowienia Sądu Okręgowego z -11-2006r. w sprawie sygn. akt sąd II instancji odrzucił sporządzoną przez radcę prawnego apelację powoda na podstawie art.370/1 kpc, stwierdzając, że apelacja Skarżącego nie spełnia wymogów określonych w art.368 § 1 pkt 5 kpc z uwagi na określenie zakresu żądanej zmiany wyroku poprzez stwierdzenie „*wnoszę o zmianę wyroku i uwzględnienie powództwa w całości*", bez wskazania jakiej treści orzeczenie ma zapaść.

Postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z -11-2006r. zostało wydane bez uprzedniego odrzucenia apelacji powoda przez Sąd Rejonowy w W jako sąd I instancji i bez uprzedniego wezwania do uzupełnienia braków formalnych apelacji. Wskazaną przez sąd odwoławczy - Sąd Okręgowy w Warszawie - podstawą prawną rozstrzygnięcia był obowiązujący od dnia 5-02-2005r. (zastosowany przez sąd II instancji na mocy art.373 kpc) przepis art.370/1 kpc, uprawniający sąd I instancji do odrzucenia apelacji (niespełniającej wymagań określonych w art.368 § 1 pkt 1-3 i 5 kpc) bez uprzedniego wezwania do uzupełnienia braków apelacji.

Z dniem 6-02-2005r. wszedł w życie dodany Ustawą z dnia 22-12-2004r. (Dz.U. 2005r., Nr 13, poz. 98) przepis art. 394/1 kpc uprawniający stronę do wniesienia zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie, ograniczając prawo do wniesienia zażalenia do tych spraw, w których przysługuje skarga kasacyjna.

W przedmiotowej sprawie Skarżącemu wobec nieodrzucenia apelacji przez sąd I instancji (Sąd Rejonowy w P) w trybie art.370/1 kpc i jej odrzuceniu wyłącznie przez sąd II instancji (Sąd Okręgowy w Warszawie) nie przysługuje:

- ani zażalenie na postanowienie o odrzuceniu apelacji na podstawie art.394 § 1 kpc, przysługujące wyłącznie od postanowień sądu I instancji kończących postępowanie w sprawie,

- ani zażalenie do Sądu Najwyższego z uwagi na wartość przedmiotu zaskarżenia: zł która jest niższa niż wymagana przepisem art.398/2 § 1 kpc w związku z art. 394/1 § 2 kpc.

Przepis art.370/1 w zw. z art.373 kpc kpc dopuszcza odrzucenie przez sąd odwoławczy apelacji niespełniającej wymogów z art.368 § 1 pkt 1-3 i 5 kpc, nie warunkując tego koniecznością uprzedniego odrzucenia tej apelacji z tych samych powodów przez sąd I instancji i wezwaniem do uzupełnienia braków. Podnoszę, iż jakkolwiek treść przepisu art.370/1 kpc wskazuje, że adresatem uprawnienia z art.370/1 kpc jest wyłącznie sąd I instancji, to jednak sądy II instancji powszechnie stosują ten przepis art.370/1 kpc na podstawie art.373 kpc.

Bezpośrednim skutkiem tej zaskarżonej regulacji (z zastrzeżeniem art.394/1 § 2 kpc) jest pozbawienie Skarżącego prawa do wniesienia zażalenia w sytuacji, gdy o odrzuceniu apelacji na podstawie art.370/1 w zw. z art.373 kpc orzeka po raz pierwszy sąd II instancji.

W ocenie Skarżącego wyłączną przyczyną naruszenia praw Skarżącego jest to niekonstytucyjne (jako że nie tylko niezależne od samej strony, ale nadto nieracjonalne) zróżnicowanie przez ustawodawcę sytuacji prawnej strony wnoszącej apelację w zakresie przysługującego jej zażalenia, bowiem do czasu wejścia w życie zaskarżonego przepisu art.370/1 kpc, przepisy: art.370 kpc oraz art.373 kpc nie pozostawiały żadnych wątpliwości odnośnie podziału kompetencji w zakresie odrzucania apelacji na sąd I i sąd II instancji i obowiązku wzywania strony do uzupełnienia braków apelacji.

Powyższe – w ocenie Skarżącego – niweczy zasadność ewentualnego twierdzenia, że to naruszenie praw Skarżącego nie jest skutkiem zaskarżonej regulacji, lecz wynika jedynie z niekonstytucyjnej praktyki sądów I instancji, polegającej na braku wnikliwej kontroli warunków formalnych apelacji.

Samo bowiem dokonanie przez sąd I instancji tej wnikliwej kontroli warunków formalnych apelacji nie będzie przeciwdziałać naruszaniu konstytucyjnych praw strony, z tego oczywistego powodu, że stwierdzenie przez sąd I instancji że (sporządzona przez profesjonalnego pełnomocnika) apelacja spełnia wymogi formalne z art.368 § 1 pkt 1-3 i pkt 5 kpc nie przybiera postaci orzeczenia, lecz skutkuje brakiem odrzucenia tej apelacji przez sąd I instancji. Tym samym ta wnikliwa kontrola nie kończy się żadnym postanowieniem; odmiennie bowiem od uregulowań z art.398/9 § 2 kpc odnośnie przyjęcia przez Sąd

Najwyższy skargi kasacyjnej do rozpoznania, sąd I instancji nie wydaje postanowienia o przyjęciu apelacji do rozpoznania, lecz oceniając że apelacja spełnia wymogi formalne po prostu jej nie odrzuca.

Wobec powyższego to nie praktyka sądów, lecz przepis art.394/1 § 2 kpc narusza konstytucyjne prawa Skarżącego, bowiem regulacja ta w sytuacji, gdy o odrzuceniu apelacji orzekł wyłącznie (jako pierwszy) sąd II instancji pozbawia Skarżącego prawa wniesienia zażalenia z art.394 § 1 kpc.

W ocenie Skarżącego - wobec ocennego charakteru dwóch (wskazanych w pkt 2 i 5) z pięciu przesłanek z art.368 § 1 pkt 1-3 i pkt 5 kpc, odmienność interpretacji przepisu art.368 § 1 pkt 2 i 5 kpc przez sądy obu instancji jest nieunikniona, a tym samym realizacja konstytucyjnych praw strony będzie możliwa tylko poprzez zagwarantowanie tej stronie przez ustawodawcę:

1. albo prawa do wniesienia zażalenia z art.394 § 1 kpc, uruchamiającego kontrolę prawidłowości tej interpretacji, co wymagałoby pozbawienia sądów II instancji prawa korzystania z dyspozycji art.373 kpc przy stwierdzeniu braków, o których mowa w art.370/1 kpc,

2. albo prawa do uzupełnienia braków apelacji przez jej odrzuceniem przez sąd II instancji, co wymagałoby odpowiedniego zastrzeżenia w treści art.373 kpc,

3. albo prawa do wniesienia zażalenia na postanowienie sądu II instancji (wydane bez uprzedniego wydania postanowienia przez sąd I instancji i bez uprzedniego wezwania do uzupełnienia braków) bez limitowania tego prawa wartością przedmiotu sporu, co wymagałoby zmiany treści art.394/1 § 2 kpc.

Wynikające z obecnej regulacji (art.394/1 § 2 kpc) nieracjonalne i niesprawiedliwe limitowanie tego zwyczajnego środka zaskarżenia poprzez:

- uzależnienie prawa do jego wniesienia od tego, który z sądów (i czy II instancji) zastosuje przepis art.370/1 kpc,

lub

- czy wartość przedmiotu zaskarżenia spełnia wymogi dla wniesienia nadzwyczajnego środka zaskarżenia z art.398/2 § 1 w związku z art.394/1 § 2 kpc,

wyłącza tę kontrolę interpretacji przepisu art.368 § 1 pkt 1-3 i pkt 5 kpc każdorazowo, gdy o odrzuceniu apelacji orzekł sąd II instancji, a wartość przedmiotu zaskarżenia jest mniejsza niż 50.000 zł, a w sprawach gospodarczych niższa niż 75.000 zł.

W ocenie Skarżącego przepis art. 394/1 § 2 kpc jest niezgodny z powołanymi w niniejszej skardze przepisami Konstytucji RP, bowiem:

1. uzależniając dopuszczalność wniesienia zażalenia na postanowienie sądu II instancji o odrzuceniu apelacji w sprawie o wartości przedmiotu zaskarżenia niższej niż 50.000 zł (75.000 zł), zamyka drogę sądową do merytorycznego rozstrzygnięcia apelacji poprzez wydanie wyroku przez sąd II instancji,

2. w konsekwencji jego stosowania strona ma skutecznie zamkniętą drogę sądową do dochodzenia (w trybie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia o odrzuceniu apelacji) praw strony naruszonych postanowieniem o odrzuceniu apelacji, bowiem nie jest możliwe wykazanie przez stronę hipotetycznej zasadności wydania przez sąd II instancji wyroku zgodnego żądaniem tej strony, jako okoliczności uprawdopodabniającej wyrządzenie szkody spowodowanej wydaniem postanowienia, od której – zgodnie z art.424/5 § 1 pkt 4 kpc uzależniona jest dopuszczalność wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia,

3. pozbawiają apelującego, który w apelacji podniósł zarzut nieważności z art.379 pkt 5 kpc prawa do wznowienia postępowania na podstawie art.401 pkt 2 kpc.

Ad. 1-2.

W przedmiotowej sprawie - z uwagi na wartość przedmiotu zaskarżenia – skarżacemu:

a/ nie przysługuje prawo wniesienia skargi kasacyjnej (vide art.398/2 § 1 kpc), która to skarga kasacyjna stanowiłaby jedyny tryb skutkujący merytorycznym rozpoznaniem wniesionej przez Skarżącego apelacji (vide art.398/15 kpc),

b/ nie przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie sądu apelacyjnego o odrzuceniu apelacji (vide art.394/1 § 2 kpc), które to zażalenie w razie jego uwzględnienia umożliwiłoby wydanie wyroku rozstrzygającego sprawę w II instancji.

Jakkolwiek przepis art.78 zdanie drugie w związku z art.31 ust.3 Konstytucji RP uprawnia ustawodawcę do wprowadzenia wyjątków od zasady dwuinstancyjności postępowania cywilnego, to w ocenie Skarżącego pozbawienie go prawa do zaskarżenia

postanowienia zamykającego drogę do wydania wyroku przez sąd II instancji jest naruszeniem zasad wynikających:

- z art. 77 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP,
- z art. 78 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP,
- z art. 78 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP,
- z art. 45 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP,

W ocenie Skarżącego brak jest bowiem racjonalnych przesłanek uzasadniających odebranie przez ustawodawcę prawa strony do wniesienia zażalenia na postanowienie o odrzuceniu apelacji tylko z tego powodu, że wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż 50.000 zł (75.000 zł). O ile to przyjęte przez ustawodawcę kryterium (dotyczące wartości przedmiotu zaskarżenia) odnośnie samej dopuszczalności wniesienia skargi kasacyjnej (jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, przysługującego stronie po wyczerpaniu dwuinstancyjnego postępowania) jest w świetle art.2 Konstytucji uzasadnione, to nie ma ono żadnego racjonalnego uzasadnienia dla różnicowania dostępności do zwykłego środka odwoławczego jakim jest zażalenie na postanowienie:

- kończące postępowanie w sprawie i zamykające drogę do wydania wyroku.

Przedstawiony wyżej pogląd jest tym bardziej uzasadniony, że ustawodawca przepisem art.370/1 kpc wyposażył sąd II instancji w - nie podlegające żadnej kontroli instancyjnej - uprawnienie do odrzucania apelacji (sporządzanych przez profesjonalnych pełnomocników) z powodów czysto formalnych, pozbawiając stronę prawa do:

a/ uprzedniego uzupełnienia braków apelacji jako pisma procesowego w trybie at.130 kpc

b/ uprzedniego wniesienia zażalenia na postanowienie sądu I instancji o odrzuceniu apelacji w trybie art.394 § 1 kpc,

c/ kwestionowania w drodze zwykłego środka zaskarżenia (jakim jest zażalenie) dokonanej przez sąd II instancji oceny sprowadzającej się do stwierdzenia niespełnienia przesłanek z art.368 § 1 pkt 1-3 i pkt 5 kpc, które to przesłanki mają charakter ocenny.

Skutkiem wprowadzenia w życie przepisu art.370/1 kpc jest skwapliwe wykorzystywanie przez sądy II instancji tego uprawnienia w celu zmniejszenia liczby spraw wymagających merytorycznego rozpoznania wbrew dyspozycji art.78 zdanie pierwsze oraz art.174 Konstytucji RP. Podkreślam, iż wobec braku kontroli postanowień sądów II instancji odrzucających apelację w oparciu o przepis art.370/1 kpc swobodę sądów w tym zakresie wzmacnia ocenny charakter przesłanek z pkt 2 i 5 przepisu art.368/1 kpc.

Przykładowo; podstawą odrzucenia apelacji może być stwierdzenie przez sąd I lub II instancji, że:

- wprawdzie pełnomocnik apelującego zamieścił w apelacji wniosek o zmianę wyroku I instancji, ale w ocenie sądu – poprzez brak powtórzenia dosłownej treści żądania zasądzenia poszczególnych kwot z pozwu; poprzestając na żądaniu

uwzględnienia powództwa w całości - nie spełnił przesłanki z art.368 § 1 pkt 5 kpc (w przedmiotowej sprawie sąd II instancji oparł swe rozstrzygnięcie na takiej właśnie interpretacji przepisu art.368 § 1 pkt 5 kpc),

- wprawdzie pełnomocnik apelującego przedstawił w apelacji zarzuty, ale w ocenie sądu nie uczynił tego w sposób zwięzły, czym naruszył przepis art. art.368 § 1 pkt 3 kpc.

Sąd Okręgowy w Warszawie w uzasadnieniu Postanowienia z -11-2006r. stwierdził, że zawarty w sporządzonej przez radcę prawnego apelacji Skarżącego w brzmieniu: „*wnoszę o zmianę wyroku i uwzględnienie powództwa w całości*", nie spełnia wymogów określonych w art.368 § 1 pkt 5 kpc z uwagi na określenie zakresu żądanej zmiany wyroku bez wskazania jakiej treści orzeczenie ma zapaść. Innymi słowy w ocenie sądu II instancji spełnienie wymogu z art.368 § 1 pkt 5 kpc polegać ma na powtórzeniu w apelacji konkretnych żądań pozwu; nie jest natomiast wystarczający dla zaznaczenia zakresu żądanej zmiany (o która wnosił powód) wniosek o uwzględnienie powództwa w całości. Jak wynika z treści przepisu art.368 § 1 pkt 5 i zawartego w uzasadnieniu stanowiska sądu II instancji ocenny charakter w/w przesłanki umożliwia swobodną interpretację tego przepisu przez sąd; ze skutkiem braku merytorycznego rozpoznania apelacji wynikającym z jej odrzucenia. Brak przysługującego Skarżącemu środka zaskarżenia w postaci zażalenia na to postanowienie sądu II instancji wyłącza możliwość oceny przez sąd odwoławczy – zażaleniowy prawidłowości przedstawionej przez Sąd Okręgowy w Warszawie interpretacji przepisu at.368 § 1 pkt 5 kpc

Podkreślić przy tym należy, że jeśli odrzucenie apelacji wskutek niespełnienia przez profesjonalnego pełnomocnika przesłanek z art.386 § 1 pkt 1-3 i pkt 5 kpc nastąpi w drodze postanowienia wydanego przez sąd I instancji, to stronie służyć będzie zażalenie z art. 394 § 1 kpc, natomiast jeśli odrzucenie apelacji wskutek niespełnienia przez profesjonalnego pełnomocnika tych samych przesłanek z art.386 § 1 pkt 1-3 i pkt 5 kpc nastąpi w drodze postanowienia wydanego przez sąd II instancji, to stronie służyć będzie zażalenie tylko przy wartości przedmiotu zaskarżenia nie mniejszej niż 50.000 zł (75.000 zł).

Z powyższego uregulowania trudno wywieść zarówno wniosek co do racjonalności ustawodawcy jak i relewantności kryterium, którym ustawodawca posłużył się do zróżnicowania sytuacji prawnej strony, której prawo wniesienia zażalenia na postanowienie o odrzuceniu apelacji jest zależne od tego który z sądów uprawnionych do odrzucenia apelacji wyda to postanowienie jako pierwszy.

W ocenie skarżącego:

a/ brak kontroli postanowień odrzucających apelację przy jednoczesnym ocennym charakterze przesłanek, których niespełnienie skutkuje pozbawieniem strony prawa do wyroku wydanego przez sąd II instancji,

b/ pozbawienie strony prawa do wniesienia zażalenia od postanowienia odrzucającego apelację tylko z tego powodu, że wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż wymagana dla skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia orzeczeń

jest naruszeniem zasady równości wobec prawa, bowiem wbrew dyspozycji art.32 Konstytucji RP, zaskarżonym przepisem ustawodawca zróżnicował sytuację prawną obywateli, zamykając drogę do wydania wyroku w II instancji tym z nich, którzy toczą spór sądowy o mniejsze niż wskazane w art.398/2 § 1 kpc kwoty. O ile – wobec konstytucyjnej zasady dwuinstancyjności postępowania - to zróżnicowanie ma racjonalne uzasadnienie odnośnie prawa do wniesienia środka nadzwyczajnego jakim jest skarga kasacyjna – o tyle w ocenie Skarżącego stanowi ewidentne naruszenie zasady sprawiedliwości społecznej odnośnie prawa do wniesienia zażalenia jako zwyczajnego środka zaskarżenia, uruchamiającego kontrolę (opartych na badaniu spełnienia ocennych przesłanek z art.368 kpc) postanowień zamykających drogę do wydania wyroku w sprawach o wartości przedmiotu sporu mniejszej niż 50.000 zł lub 75.000 zł.

Jak wynika z niżej przedstawionego zarzutu – konsekwencją stosowania przez sądy dyspozycji art.370/1 kpc oraz art.394/1 § 2 kpc jest ponadto:

1. Pozbawienie strony prawa do:

a/ rozpoznania podniesionego w apelacji zarzutu nieważności,
b/ wznowienia postępowania zakończonego postanowieniem o odrzuceniu apelacji.

2. Umożliwienie lub wręcz nakazanie sądom nie brania pod uwagę nieważności postępowania wbrew dyspozycji art.378 § 1 kpc.

W ocenie skarżącego – nie ma racjonalnej przesłanki uzasadniającej kwalifikowanie przez ustawodawcę braku spełnienia (przez wnoszącego apelację, profesjonalnego pełnomocnika), przesłanek z art.386 § 1 pkt 1-3 i 5 kpc inaczej niż formalnych braków podlegających uzupełnieniu w trybie art.130 kpc, który to tryb umożliwiłby rozpoznanie apelacji w tym rozpoznanie zarzutu nieważności postępowania. Skoro ustawodawca zaskarżonymi przepisami uniemożliwił stronie reprezentowanej przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego uzupełnienie w trybie art.130 kpc braków z art.368 § 1 pkt 1-3 i 5 kpc, to w ślad za tym obostrzeniem wymogów formalnych apelacji jako pisma procesowego winien udostępnić stronie odpowiedni - i niezależny od wartości przedmiotu zaskarżenia - tryb kontroli stosowania tego rygorystycznego przepisu przez sądy odwoławcze.

W ocenie Skarżącego ten ustawodawczy formalizm wyrażony przepisem art.370/1 kpc, mający na celu dyscyplinowanie działań procesowych profesjonalnych pełnomocników; kosztem reprezentowanych przez nich stron, stoi w jaskrawej sprzeczności z przepisem art. 78 Konstytucji RP, niwecząc ustanowione prawo obywateli do merytorycznej kontroli orzeczeń wydanych w I instancji poprzez wydanie wyroku, który to sposób rozstrzygnięcia sprawy winien być w demokratycznym państwie prawa zasadą, a nie wyjątkiem od sposobu rozpoznawania spraw w II instancji przez sądy powszechne sprawujące wymiar sprawiedliwości. W ocenie Skarżącego zaskarżona regulacja narusza art.31 ust.3 Konstytucji RP w zakresie, w jakim ogranicza konstytucyjne prawa stron do sądu w innym celu niż wynikający z przesłanek z art.32 ust.3 Konstytucji RP.

Reasumując (ad. 1-3):

W przedmiotowej sprawie efektem zastosowania przez sąd II instancji przepisów art. 394/1 § 2 oraz 398/2 § 1 kpc w postaci odrzucenia zażalenia postanowieniem SO w Warszawie z -02-2007r. są skutki:

Bezpośrednie, polegające na pozbawieniu strony prawa do wniesienia:

- zażalenia na postanowienie o odrzuceniu apelacji przy WPZ poniżej 50.000 zł,
- skargi kasacyjnej przy WPZ poniżej 50.000 zł,
- skargi o wznowienie postępowania na podstawie art.401 pkt 2 kpc jeśli w apelacji (a więc przed uprawomocnieniem się orzeczenia) podniesiono zarzut nieważności z art.379 pkt 5 kpc.

Pośrednie, polegające na pozbawieniu strony prawa do wniesienia:

- skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, wobec faktycznej niemożliwości uprawdopodobnienia spowodowania przez postanowienie o odrzuceniu apelacji szkody polegającej na przegraniu procesu.

Zaskarżona regulacja narusza więc przysługujące Skarżącemu prawo do:

- zaskarżenia postanowienia zamykającego drogę do wydania wyroku,
- skorzystania z drogi sądowej do dochodzenia naruszonych praw i odszkodowania.

Wyposażenie przez ustawodawcę sądów w prawo odrzucenia apelacji na podstawie art.373 w zw. z art.370/1 kpc bez jednoczesnego uprawnienia apelującego do wniesienia - w celu skorzystania z konstytucyjnej zasady dwuinstancyjności postępowania i uzyskania wyroku II instancji – zwyczajnego środka zaskarżenia od postanowienia o odrzuceniu apelacji, umożliwiającego kontrolę takiego postanowienia, narusza konstytucyjne zasady z art. 77 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP, z art. 78 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP, z art. 78 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, z art. 45 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP i jest przykładem działania ustawodawcy mającym na celu usprawnienie wykonywania wymiaru sprawiedliwości kosztem obywateli poprzez faktyczne (jako że nie kontrolowane) wyeliminowanie z obowiązku sądów merytorycznego orzekania w sprawach o mniejszej niż 50.000 zł lub 75.000 zł wartości przedmiotu zaskarżenia. W ocenie skarżącego okoliczność, iż rozpoznanie tego zwyczajnego środka zaskarżenia (jakim jest zażalenie od postanowienia sądu II instancji o odrzuceniu apelacji) objęta jest w świetle art. 394/1 § 2 kpc kognicją Sądu Najwyższego – wobec braku przesłanek z art.31 ust.3 Konstytucji RP w przeciwieństwie do skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia - nie uzasadnia wyjątku od wskazanej w art.78 Konstytucji RP zasady.

Ad. 3

Zgodnie z art.424/1 § 1 kpc w przedmiotowej sprawie powodowi przysługuje jedynie skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia o odrzuceniu apelacji. Wobec wymogów wskazanych w art.424/5 § 1 kpc skorzystanie przez powoda z w/w środka zaskarżenia wymaga między innymi uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego ta skarga dotyczy.

W ocenie Skarżącego – spełnienie w/w wymogu wynikającego z art.424/5 § 1 pkt 4 kpc – nie jest możliwe w sprawie, w której nie wydano merytorycznego rozstrzygnięcia odnośnie żądania pozwu.

O ile bowiem wyrok - jako merytoryczne orzeczenie kończące postępowanie w sprawie przesądza o zasadności lub bezzasadności roszczeń - o tyle postanowienie o odrzuceniu apelacji w swej istocie nie rozstrzyga o roszczeniach stron, co czyni niemożliwym uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody spowodowanej wydaniem takiego postanowienia. Dla uprawdopodobnienia szkody konieczne jest bowiem wykazanie związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy treścią orzeczenia a możliwością jej powstania. W przedmiotowej sprawie wobec braku orzeczenia rozstrzygającego o roszczeniach powoda spełnienie przesłanki z art. 424/5 § 1 pkt 4 kpc wymagałoby uprawdopodobnienia, że gdyby apelacji nie odrzucono, powód wygrałby proces. To uprawdopodobnienie sprowadzałoby się więc do wykazania zasadności roszczeń powoda w oparciu o akta procesu pomimo braku merytorycznego rozpoznania apelacji przez sąd II instancji.

W ocenie Skarżącego wymóg ten nie jest możliwy do spełnienia w sprawie, w której postępowania drugoinstancyjne zakończyło się wydaniem postanowienia o odrzuceniu apelacji, bowiem jego spełnienie oznaczałoby:

a/ dla wnoszącego skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia - konieczność uprawdopodobnienia hipotetycznej możliwości wygrania sprawy, a tym samym uprawdopodobnienia treści wyroku zasądzającego roszczenie, który nie został wydany,

b/ dla Sądu Najwyższego rozpoznającego skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia – konieczność stwierdzenia tej hipotetycznej możliwości wygrania sprawy przed sądem II instancji – z naruszeniem zasady bezpośredniości procesu.

Konsekwencją uwzględnienia skargi byłoby natomiast naruszenie art.77 Konstytucji RP poprzez zasądzenie od Skarbu Państwa odszkodowania w wysokości odpowiadającej roszczeniom powoda nie zasądzonym od strony przeciwnej w sprawie, w której nie wydano wyroku uwzględniającego powództwo.

Ad. 4

Zgodnie z dyspozycją art. 401 pkt 2 kpc z uwagi na okoliczność, iż powód podniósł w apelacji – a więc przed uprawomocnieniem się orzeczenia w sprawie - zarzut nieważności postępowania z art.379 pkt 5 kpc, Skarżący nie może obecnie żądać wznowienia postępowania na w/w podstawie prawnej.

W apelacji powód podniósł zarzut nieważności postępowania z art.379 pkt 5 kpc wskazując, iż został pozbawiony możności obrony swoich praw tj. został pozbawiony prawa do zajęcia stanowiska odnośnie twierdzeń pozwanej zawartych w piśmie procesowym jej pełnomocnika, złożonych w terminie wyznaczonym przez sąd, dla którego wyznaczony początkowy bieg rozpoczął się po zamknięciu rozprawy. W/w okoliczność podniesienia zarzutu nieważności w apelacji), a więc przed uprawomocnienie się wyroku sądu I instancji (mimo braku rozpoznania tego zarzutu nieważności przez sąd odwoławczy), zgodnie z art.401 pkt 2 kpc pozbawia apelującego prawa wniesienia skargi o wznowienie postępowania na tej podstawie prawnej.

Tak więc wprowadzona przepisem art.370 kpc możliwość (niekontrolowanego w trybie rozpoznania zażalenia) odrzucenia apelacji z powodów formalnych w oparciu o ocenne przesłanki z art.368 kpc:

- umożliwia obecnie nierozpoznanie apelacji (bez uprzedniego wezwania do uzupełnienia barków w trybie art.130 kpc) bez skierowania sprawy na posiedzenie niejawne celem rozpatrzenia zarzutu nieważności w tej apelacji podniesionego lub wziętego pod uwagę z urzędu (art.378 kpc),

- wyłącza żądanie wznowienia postępowania z art.401 pkt 2 kpc.

Zaskarżone przepisy art.394/1 §2 kpc w zw. z art.370/1 oraz art.373 kpc umożliwiają wyjęcie spod kontroli sądu odwoławczego tych uchybień sądu I instancji, które skutkują nieważnością postępowania, i których badanie z urzędu w granicach zaskarżenia nakazał ustawodawca sądowi II instancji przepisem art.378 § 1 kpc. Odrzucenie apelacji skutkuje bowiem nie tylko brakiem rozpoznania zarzutu nieważności podniesionej przez apelującego, ale również nie braniem nieważności pod uwagę przez sąd odwoławczy z urzędu. Jeśli jednak apelujący podniesie zarzut nieważności w apelacji, to już sama ta okoliczność (pomimo braku rozpoznania tego zarzutu nieważności z uwagi na odrzucenie apelacji) pozbawia te stronę prawa do skutecznego żądania wznowienia postępowania z art.401 pkt 2 kpc.

Skoro zawarte w art.370/1 kpc sformułowanie „*sąd odrzuca*" nie pozostawia wątpliwości odnośnie konieczności kwalifikowania tego przepisu jako - niezależnego od art.378 kpc - nakazu ustawodawcy, to jego stosowanie wyłącza odwoławczą kontrolę sądu w zakresie badania nieważności czy to z urzędu czy to wskutek podniesienia zarzutu. W ocenie Skarżącego ustawodawca wprowadzając (nie pozostawiający sądowi żadnego wyboru przepis) art.370/1 kpc winien jednocześnie umożliwić kontrolę albo wszystkich postanowień o odrzuceniu apelacji (bez względu na wartość przedmiotu zaskarżenia) albo co najmniej tych, które - zamykając drogę do wydania wyroku - zamykają tym samym drogę do rozpoznania podniesionego w apelacji zarzutu nieważności i uniemożliwiają sądowi II instancji wykonanie obowiązku urzędowego z art.378 kpc w zakresie badania z urzędu ewentualnej nieważności postępowania pierwszoinstancyjnego.

Zastosowane przez ustawodawcę kryterium 50.000 lub 75.000 zł jako jedynej przesłanki uprawniającej stronę w sprawach o roszczenia majątkowe do wniesienia zażalenia na postanowienie o odrzuceniu apelacji jest nie tylko społecznie niesprawiedliwe (z uwagi na zróżnicowanie sytuacji prawnej stron w zależności od wartości przedmiotu zaskarżenia), ale nadto – co równie ważkie - skutkuje pozostawieniem w tzw. obrocie prawnym tych orzeczeń sądów I instancji, które dotknięte są najistotniejszą w rozumieniu przepisów polskiej procedury cywilnej wadą; a mianowicie nieważnością.

Wskazuję, że Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 luty 2005r. w sprawie SK 62/03 wydany został w innym stanie prawnym niż obowiązujący w dacie wydania przez Sąd Okręgowy w Warszawie Postanowienia z -11-2006r. o odrzuceniu apelacji, bowiem:

- przepis art.370/1 kpc dodany przez art.1 pkt 45 ustawy z dnia 2-07-204r. (Dz.U. 2004r., Nr 172, poz.1804) wszedł w życie z dniem 5 luty 2005r. tj po w/w Wyroku Trybunału Konstytucyjnego,

- przepis art.394/1 kpc dodany przez art.1 pkt 12 ustawy z dnia 22-12-204r. (Dz.U. 2005r., Nr 13, poz. 98) wszedł w życie z dniem 6 luty 2005r. tj po w/w Wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

Załączam:

1. Pełnomocnictwo procesowe wraz z dowodem uiszczenia opłaty skarbowej,
2. Postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z lutego 2007r. w sprawie sygn. akt , o odrzuceniu Zażalenia Skarżącego na Postanowienie Sądu Okręgowego z -11-2006r. w sprawie sygna.kt .
3. Dwa odpisy skargi konstytucyjnej.

Wskazuję, że skarżący wniósł zażalenie na Postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28-05-2007r. sygn. akt Ts 26/07 o odmowie nadania biegu Skardze konstytucyjnej Z K w sprawie zgodności art.370/1 w zw. z art.373 kpc z art.32 ust.1, art.45, art.77, art.78 i art.31 ust.3 Konstytucji RP.

Radca prawny

Aldona Maria Kaczyńska

RADCA PRAWNY
Aldona M. Kaczyńska
WA-4031